

В системі лужної фосфатази виявлено три фенотипи: АрВВ, АрСС, АрВС, синтез яких контролюють алелі Ар^В та Ар^С з частотою зустрічання 0,539 та 0,461 відповідно.

Аналіз отриманих результатів показав, що вівці асканійського типу багатоплідного каракулю відрізняються великою кількістю гетерозиготних форм за системою трансферина ($H=0,731$), внаслідок чого по цій системі є велика кількість діючих алелів ($N_a=3,717$) та високий показник реалізації максимально можливої мінливості ($V=73,14$).

Недостатню кількість гетерозигот відмічено по системі арілестерази (Т.Г.=5,18). Високий ступінь гомозиготності по цьому локусу ($C_a=0,73$) обумовлює низький рівень поліморфізму, при якому мала кількість діючих алелів на локус ($N_a=1,369$).

Для характеристики співвідношення між частотами фенотипів у популяції використали показник $-h_{\mu}$ (частка рідкісних морф). Найменшою величиною цього показника (0,069) відрізняється Ар-локус.

Кількісно оцінили фактичну гетерозиготність по локусам білків і ферментів крові порівняно з теоретично розрахованою використавши коефіцієнт ексцеса. Виявили надлишок фактичної гетерозиготності по Ар-локусу ($D=+0,185$) та Нв-локусу ($D=+0,057$).

При порівнянні фактичної гетерозиготності з теоретично очікуваною у відповідності з законом Харді-Вайнберга відмічені достовірні відхилення частот зустрічання різних фенотипів по локусам трансферина, арілестерази і лужної фосфатази ($p=0,999$). Це свідчить про те, що здійснюваний в популяції овець відбір і підбір суттєво впливає на генетичну структуру популяції, збільшуючи кількість гомозигот за одними і гетерозигот за іншими поліморфними системами.

Таким чином, проведені дослідження дозволили встановити генотип асканійського типу багатоплідних каракульських овець за чотирма поліморфними системами білків і ферментів крові. Ці данні використовуються для вивчення генетичних особливостей овець асканійського типу багатоплідного каракуля на індивідуально-популяційному рівні, а також для удосконалення методів селекційно-плеємної роботи з дослідженим типом.

УДК 636.4:636.082.2

В.П.КОВАЛЕНКО, Н.С.ПАПАКІНА

ЗВ'ЯЗОК СТАТЕВОГО ДИМОРФІЗМУ З РЕПРОДУКТИВНИМИ І ВІДГОДІВЕЛЬНИМИ ЯКОСТЯМИ ПОРІД СВИНЕЙ

Херсонський державний аграрний університет

Статевий диморфізм у популяціях свиней вивчено недостатньо, але як показує практика селекції птиці (А.М.Андрєєв, 1971), врахування цього критерію досить ефективно для відбору цінних генотипів. У свинарстві дослідженнями В.Д.Коренчук (1992, 1998) показано зв'язок ступеню статевого диморфізму з наступними репродуктивними якостями свиноматок. Встановлено, що збільшення величини статевого диморфізму в гніздах, від яких

походять ремонтні свинки веде до підвищення багатоплідності та живої маси порослят при відлученні.

Виходячи з теоретичних передумов, можна передбачити, що в полігенних видах тварин збільшення різниці в живій масі самців і самок буде сприяти загальному підвищенню живої маси тварин наступних генерацій. Але до останнього часу не визначено кореляційний зв'язок рівня статевого диморфізму з комплексом репродуктивних і відгодівельних якостей свиней.

Виходячи з цього, нами проведена оцінка 14 порід свиней різного напрямку продуктивності за співвідношенням живої маси дорослих кнурів і самок. Виявилися певні відмінності між породами. Так, мінімальні значення цього показника встановлені для свиней Івельської породної групи – 1,01, а максимальні – для свиней Лисогорської породної групи – 1,57. Свині сального напрямку продуктивності також мали високий рівень статевого диморфізму. Відносно сучасних порід свиней, що інтенсивно використовуються в товарному виробництві, та їх значення статевого диморфізму, можна визначити як середні для популяції (1,25-1,43).

Проведено визначення кореляційної залежності між визначеним показником і основними господарськи корисними ознаками (таблиця).

Виявлено, що для вивченого резервного генофонду свиней збільшення статевого диморфізму не призводить до підвищення багатоплідності і молочності (r визначено $-0,4$ і $-0,3$). В той же час існує його висока позитивна кореляція з рівнем середньодобових приростів ($+0,7$) і живою масою гнізда при відлученні ($0,7$).

Залежність продуктивних ознак свиней від рівня статевого диморфізму

Показники	Продуктивні ознаки							
	Статевий диморфізм	Багатоплідність	Молочність, кг	Середньодобовий приріст, г	Витрати корму, корм. од.	Вік досягнення живої маси 100 кг, днів	М'ясо в туші, %	Жива маса гнізда в 2 міс., кг
$\bar{x} \pm \sigma$	1,3 $\pm$ 0,1	10,0 $\pm$ 0,2	63,2 $\pm$ 2,1	706 $\pm$ 23,5	4,1 $\pm$ 0,1	197,7 $\pm$ 7,7	50,8 $\pm$ 0,7	160,2 $\pm$ 6,6
r		-0,4	-0,3	+0,7	-0,0	-0,08	-0,3	+0,7

Таким чином, можна зробити висновок, що для свиней резервного генофонду, переважно сального напрямку продуктивності, які мають високий рівень статевого диморфізму, подальше його зростання не буде сприяти підвищенню репродуктивних якостей свиноматок. У той же час, відбір за ним потомства в гніздах сприяє підвищенню відгодівельних якостей тварин.